

Thorleif Øisang var dristig nok om mindre høystemthet ved frigjøringsjubileet og dessuten betegne oppgjøret mot de som svek, som for hardt. De første som sviktet var Regjeringen som ikke mobiliserte i tide, og da det ble gjort skjedde det så klønete at det bidro til usikkerhet. Riksrett var politisk umulig. Som overlege J.Scharffenberg sa, var det beileilig å finne syndebukker i NS.

Det kan belegges at Hitler til å begynne med ikke ønsket å angripe Norge. Professor Arvid Brodersen gjengir den sveitsiske professor Alfred Ernst. Han hevder at tross på trykk fra marineledelsen og overtalelsesforsøk fra Quisling, var Hitler helt frem til Altmark-affæren 16.2. 1940 stemt for å la de nordiske land være nøytrale. Den svenske malmtillførselen gikk trygt i norsk territorialfarvann.

Fransk ønske om å få krigen flyttet fra gamle slagfelt i Frankrike, sammen med fransk-britisk påtrykk på Norge og Sverige for å føre tropper til hjelp for Finland over Narvik – til besettelse av Kirunagruvene – satte Norge i søkelyset. Britisk note 6.1.40 om at England måtte ta seg til rette hvis/når Norge ikke kunne forsvare sin nøytralitet, fikk utenriksminister Halvdan Koht til å mene at England ønsket å drive oss inn i krigen.

Men vi var anglofile, beundret og stolte på, som C. J. Hambro, at britiske styrker ville feie en tysk angriperflåte på havet og tyske fly av himmelen. Dessuten vil førkrigsgenerasjonen huske den omtale Hitlers Tyskland fikk i norsk presse og av Arnulf Øverland-kretsen, med «Du må ikke sove», «ikke tåle så inderlig vel den urett som ikke rammer deg selv o.s.v.» Hitler-Tyskland ble sett på som et barbari. To motstridende interesser gjør seg gjeldende i et okkupert land. Den ene er å skape størst mulige vanskeligheter for okkupanten, nesten uansett hva det krever av offer. Den andre er at hverdagslivet skal gå så «normalt» som mulig: At arbeide og mat er tilgjengelig. Men etterretningstjeneste og hemmelig presse koster overfor så effektive etterforskeres som Gestapo og SD. Det er lett å forstå at hat og hevnlust kunne være rødglødende. Men ikke at det skulle føre til trakassering og snauklipping av «tyskerjenter». Det var ikke mye til milorginnsats.

Ble de trukket til ansvar de som ikke deltok i krigen med våpen i 1940, da innsatsen virkelig kunne telle? Ble de trukket til ansvar de som snekret brakke-

Thorleif Øisang, øverstkommanderende for «Weserübung», Nikolaus von Falkenhorst, fikk ansvaret for operasjonen den 20. februar 1940 – etterat Hitler hadde forklart at det var fare for et britisk angrep på Norge.

Et forsømt forsvar kan ikke gjenreises raskt

– Skulle vi i forbindelse med frigjøringsfeiringen trekke frem en lærdom, måtte det bli at et forsømt forsvar ikke lar seg gjenreise med bevilgninger i 12. time. Det skriver oberstløytnant Anton Olstad i denne artikkelen.

lemmer for tyskerne o.s.v.? Eller hva med de som arbeidet med å utbedre Varnes mens det ennå ble kjempet om Narvik?

Vi forberedte oss ikke, forsvarte ikke nøytraliteten, hverken i Altmarkaffæren eller ved den britiske mineleggingen 8. mai. Ifølge den forhørsrapport som Forsvarets overkommando ga 3.12. 1945 ble Nikolaus von Falkenhorst gitt ansvaret for videre utarbeidelse av planen for Weserübung, et angrep på Nor-

10.10. 39 foredro han behov for støttepunkter i Norge for Hitler. Falkenhorst forklarte at hærsejfen Brauchitsch og generalstabssjefen Halder uttalte seg skarpt mot planen om et Norgesfelttog. Göring var imot planen bl.a. som de andre fordi man ville trenge fulle styrker til angrepet mot Frankrike. Falkenhorsts stab ble derfor underlagt Hitler direkte.

Storbritannia hadde planer om å sende garnisonsavdelinger til Narvik, Trondheim, Bergen og Sola. Hverken Tyskland eller England ville ha Norge under kontroll av den annen part. For tyskerne var besettelsen av Norge strategisk viktigere enn det var for britene. Det ga støttepunkter og sikret malmtillførselen. Hitler skal ha sagt at var han Churchill ville han ha tatt Narvik om det hadde kostet en million mann!

Skulle vi i forbindelse med frigjøringsfeiringen trekke frem en lærdom, måtte det bli: Et forsømt forsvar lar seg ikke gjenreise med bevilgninger i 12. time. Vi skulle ha beholdt de fastpunkter og den infrastruktur vi var kommet frem til, ikke latt Forsvaret konsentreres om utstillingsvarer som FN-tjeneste og en NATO-bataljon. Det er lettsindig.

Av Oberstløytnant Anton Olstad

GLT FORUM

ge, omkring 20.2.40. Hitler hadde da forklart at det var fare for et strategisk omfatningsangrep på Norge fra engelsk side. Et Norgesfelttog måtte ikke mislykkes. En besettelse av Norge var, for å komme engelskmennene i forkjøpet, krigsviktig og krigsnødvendig. Og for å beskytte den tyske kyst.

Det var storadmiral Räder som først og fremst ivret. Marineledelsen forøvrig var betenkt. Den tyske flåte var britenes underlegen. Byggingen av større skip måtte vente. U-båter fikk prioritet. Meldinger om britiske invasjonplaner nådde Räder fra to forskjellige kanter. Allerede

Utgiver: Gudbrandsdalen
Lillehammer Tilsaker A/S
Jernbanest. 13
2600 Lillehammer.

Sentraltbord: 61 28 98 00
Fax ann.avd.: 61 26 09 60
Fax redaksjon: 61 25 09 20
Lokalkontorer:
Otta 61 23 08 55
Vinstra 61 29 06 66

Privattelefoner:
Asbjørn Ringen ansv. red. og
adm. dir. 61 25 13 33
Jan Fredrik Kise, IT-sjef 61 25 59 69

Redaksjonen, privattelefoner:
Nils Kåre Nesvold,
nyhetsredaktør 61 26 33 99
Heidi Olsen, desksjef 62 36 08 45
Jon Bernt Heigård, vaksjef 61 25 61 37
Jan Johnsgaard, vaksjef 61 25 74 06

Rita Hanikstad, vaksjef 61 25 39 58
Ola Matt Mathisen, red. sekr. 61 25 14 82
Halvard Grolli, red. sekr. 62 36 32 78
Jan Heltjord, designer 62 36 48 55
Karen Bleken, journ. 61 25 79 16
Siri Gedde-Dahl, journ. 61 25 11 52
Kristian Hosar, journ. 61 25 05 07
Arvid Berentsen, journ. 61 26 45 66
Edith Nørbo, journ. 61 25 59 92
Anne Stokke, journ. 61 26 34 69
Lise Setre, journ. 62 36 04 61

Terje Lisødegård, journ. 941/927
Asmund Hanslien, fotograf 61 21
Erik Lindholm Hansen, journ., 94

Lokalkontorer, privattelefoner
Ketil Sandviken, red.leder 61 23
Einar Almehagen, journ. 61 29 6
Jan Sæterli, journ. 61 29 19 49
Kristin Veskjø, journ. 61 29 68 6
Vidar Heikoller, journ. 61 24 40
Finn Ekre, journ. 61 23 07 06

6-77 18/3-95

108245